

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

27. De Altari, in quo sacrosanctum Missæ sacrificium iure fieri debeat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

positus iaculum mittat in aliquem, qui in templo commoratur, ut eum necet, aut fauciet.

ROGABIS, An si quis vulneratur per iniuriam, aut occiditur in tecto templi, aut in cauerna, & spelunca sub templo sita, eo ipso Ecclesia polluitur? *Respondeo*, minimè, vt Glossa docet, licet, si quis mentis compos, ira, vel odio seipsum in Ecclesia interficiat, vel vulneret, Ecclesia polluitur. *Sylu. consecrat. 2. q. 5. ex Geminiano.*

Secundo modo polluitur Ecclesia per voluntariam emissionem humani seminis in ipsa, & factis est, si semen emittitur etiam per conjugalem congressum, quamuis quidam è veteribus, quos sequitur Rosella, oppositum senserint, vt notant Glossa, & alij in c. *Ecclesijs. de consec. dist. 1. & Syluest. consec. 2. q. 5. in tertio casu.* Necesse tamen est, vt sit voluntaria seminis effusio: fallitur enim Angelus, vt ait Syluester, ratus Ecclesiam pollui, si semen per fomnum fundatur.

Tertio, quando in Ecclesia aliquis excommunicatus sepelitur, *cap. Consulisti. de consecratio. Eccles.* vbi statuitur, cæmeteria, in quibus excommunicati sepeliuntur, esse polluta. Ergo polluitur quoque Ecclesia, in qua excommunicatus sepelitur: & cadaver eius erui debet, si discerni queat, & extra Ecclesiam proijci, *capit. Sacris, de sepelitu.*

Quarto modo, quando in Ecclesia aliquis Paganus sepelitur, *cap. Ecclesiam, de consecrat. dist. 1. Si queras*, an tunc in his casibus aulso corpore parietes abradi debeant, & tigna? Ioannes Andreas concedit, in *cap. Proposui. de consecrat. Eccles.* & probat ex *cap. Ecclesiam 2. de consec. dist. 1.* vbi id aperte constituitur. Ait tamen Abbas in eodem capitulo, id fieri non oportere, quando Ecclesia est consecrata: nam consecrationis forma priuaretur, si parietes abraderentur. Quando verò non est consecrata, fieri debet, & ita intelligitur *cap. Ecclesiam, præcitatam.*

Quinto, quando Ecclesia per Episcopum excommunicatum publicè consecratur. Hic modus in iure expressim nõ cõtinetur: at in *ca. Consulisti. de consec. Eccl.* Ioan. Andree eum inter ceteros recenlet. Sic etiam Abbas, & alij Ioannem Andree secuti, **QUÆRES,** an quando Ecclesia polluitur, Cæmeterium quoque polluat? *Respondeo*, pollui, si sit cum Ecclesia coniunctum: polluto tamen Cæmeterio, non violatur Ecclesia, etiam illi coniuncta: nec vno Cæmeterio polluto, polluitur alterum etiam illi coniunctum per medium parietem, *c. si Ecclesiam, de consec. Ecclesia in Sexto.* Porro Ecclesia polluta occultè, non indiget reconciliatione, quandiu latet. Abbas, & Nauar. & alij *locis citatis:* at quando incipit publica, & manifesta esse violatio, opus est, vt Ecclesia reconcilietur.

Decimoquarto queritur, An Ecclesia etiam ea, quæ nõ est consecrata, violatur, & polluitur? *Respondeo*, si sit sacra, siue vt passim vocari solet benedicta, hoc est, sola Episcopi auctoritate consecratis Ecclesie precibus, & per solam sacre aque aspersionem ad rē diuinam destinata, etiam pollui eisdem modis, quibus Ecclesia consecrata, vt est communis opinio.

Decimoquinto queritur, Quo pacto Ecclesia, quæ est consecrata, aut per episcopum ad res di-

uinas deputata, quando polluitur, aut violatur, reconciliari iure debeatur? *Respondeo*, Ecclesiam consecratam reconciliandam esse per Episcopum proprium, vel alienum eo contentiente, & per aquam ab Episcopo sacratam: nec potest eiusmodi Ecclesiam reconciliare simplex Presbyter, nisi id Romanus Pontifex committat. Ecclesia verò, quæ non est consecrata, dicata tamen solitis precibus ad diuinos vsus per Episcopum, quæ vulgò dicitur benedicta, reconciliari potest per simplicem Sacerdotem. Deinde, consecratam Ecclesiam reconciliat Episcopus per aquam cum vino, & cinere sacratam, vt dicitur in *cap. Proposui. de consecrat. Eccles.* at in ecclesia, quæ non est consecrata, quæ benedicta vocatur, reconciliatur solius aque sacrate aspersione. Porro Ecclesia consecratur manu Episcopi: at ea, quæ benedicta dicitur, solis Episcopi precibus, & aque sacre aspersione ad diuinos vsus destinatur.

Decimosexto queritur, Quam poenam incurrat Sacerdos, qui sacrificat in Ecclesia polluta, & nondum reconciliata? *Sensit Hostiensis in c. vii. de consec. Eccl.* eum irregularitatem contrahere. Sed oppositum est in iure decretum: nam in c. *Is qui, de sentent. excomm. in sexto*, habetur: *Is qui in Ecclesia, quæ est sanguinis, aut seminis effusione polluta, sciens celebrare presumpsit, licet in hoc temerarie agat, irregularitatis tamen cum id non sit expressum in iure, laqueum non incurrit.* Hæc ibi. At verò, vt Angelus, & Syluest. in verbis, *sensus. q. 6. vers. 23. ex Archidia. Ioann. Andree, & Geminiano*, docet, tali Sacerdoti interdicitur ingressus in Ecclesiam, vt colligi videtur ex *ca. Episcoporum de prim. in sexto.* Et locum habet in Sacerdote, siue laicali, siue regulari cuiuslibet ordinis. An verò solum comprehendat eos, qui sunt ab Ordinarij potestate exempti, dubia quæstionis est. Nam Syluester, & alij aiunt, comprehendere, cum exemptos, tum etiam alios: alij dicunt comprehendere solum exemptos, de qua re dicam alibi. Quare, si cum sit ab ingressu in Ecclesiam prohibitus, sacrificium fecerit in ecclesia, irregularitatem contrahit. Nam in *ca. Is cui, de sent. excomm. in sexto*, aperte dicitur: *Is cui est Ecclesie interdictum ingressus, irregularis efficitur, si contra interdictum huiusmodi auium in ea se ingerat suo officio fungens, vt prim.* Sic ibi.

Decimoseptimo queritur, Quia poena afficiatur Sacerdos, qui sacrificat in Ecclesia interdicto subiecta? *Respondeo* in c. *Is qui, de sent. excomm. in sexto*, sic haberi. *Is qui sciens in loco celebrat supposito interdicto, irregularitatem incurrit.*

Cap. XXVII.

De Altari, in quo Sacrosanctum Missæ sacrificium iure fieri debet.

Queritur primo, in quonam altari sit sacrificandum? *Respondeo*, in altari auctoritate Episcopi consecrato, *c. Altaria, de consec. di.* Altare autem est duplex. Vnum, quod Portatile vocatur, eo quod a loco in locum mutari, & transferri queat. In iure, viaticum appellatur, in *cap. vlt. de prim. in 6.* Et in c. *Concedimus, de consecrat. dist. 1.* vocatur tabula altaris consecrata: alicubi dicitur, ara sacra. Alterum stabile, quod a loco non mouetur: hoc autem altare aliquando est consecra-

tum, &

tum, & tunc in eo sine altari portatili consecrato superposito iure, sacrificium fit. Aliquando verò non est consecratum, in quo sine portatili altari Missæ sacrificium offerri non potest. Portatile altare semper solet esse consecratum.

Secundò queritur, Ex qua materia constare debeat Altare consecratum? Respondeo, oportere esse lapideum iure communi, nõ terreum, aut ligneum, *cap. Altare, de consecrat. dist. 1.* Si verò consecratum non sit, confici potest ex terra, & lignis. Quo fit, vt portatile, altare sit necessariò lapideum; quia, vt dixi, est consecratum: nihilominus tamen potest esse inclusum, vel superpositum in tabula lignea, vel in aliqua alia materia.

Tertiò queritur, à quonam altare debeat consecrari? Respondeo, ab Episcopo, *ca. Nullus Presbyter 2. c. Concedimus, de consecr. dist. 1.*

Quartò queritur, An Episcopus possit simplici Presbytero committere, & delegare consecrationem altaris? Respondeo, Romani Pontificis auctoritate id posse committi, quoniam altarium consecratio solum est iure Canonico instituta. At verò Episcopus id non potest, cum in ius commune Canonikum auctoritatem non habeat. Ius autem commune altarium consecrationem Episcopus reseruat, *cap. Quamuis, dist. 68.* & quæ sunt Ordinis, nequit Episcopus simplici Presbytero delegare, licet possit, quæ sunt iurisdictionis, *in c. Aqua, de consecr. Ecclesie.*

Quintò queritur, An simplex Sacerdos consuetudine, vel præscriptione, ius, & potestatem possit acquirere altaria consecrandi? Vna est omnium sententia non posse; quia, quæ ad Ordinem proprium Episcoporum spectant, ea nec Episcopus committere Presbytero, nec Presbyter vllò præscriptionis iure sibi vnquã acquirere potest: quæ verò ad iurisdictionem, vel dignitatem pertinent, & potest Episcopus delegare Presbytero, & Presbyter potest consuetudine, vel præscriptione obtinere. Sic Ioan. Andreas, Abbas, Cardinalis, Angelus, Rosella, Syluester, Tabienfis, Armilla *in c. 1. de consecr. Ecclesie, in verbo, Altare.*

Dubiæ tamen questionis est, an ius altaria consecrandi conueniat Episcopis ratione Ordinis, an verò ratione iurisdictionis, aut dignitatis? E quidem conuenire illis ratione Ordinis, insinuat in *cap. Quamuis, dist. 68.* vbi ex Leone I. habetur, Episcoporum esse, Presbyteros, Diaconos, & Virgines consecrare, altare construere, sacrare, & vngere. Et animaduertendum est ad Ordinem Episcoporum quædam iure diuino pertinere; cuiusmodi sunt Sacramentum Confirmationis conferre, & ad Ordines promouere. Alia verò iure Canonico, vt Virgines, tẽpla, altaria, vasa, vestes consecrare: quorũ nullũ, potest simplex sibi Sacerdos vlla consuetudine, vel præscriptione acquirere.

Obijcies, ea, quæ spectant ad Episcoporum Ordinem, iure tantum Canonico, si a simplici Sacerdote fiant, malè quidem fieri, sed valere. Respondeo, quæ conueniunt alicui non ratione quidem sui muneris, & officij, sed alterius commissione, & mandato, nequaquam valere, quandocunque absq; legitima commissione, & mandato fiunt.

QVÆRES, quidnam sit, Altaris consecrationem a simplici Sacerdote factam nõ valere? Respondeo, hoc solum, quod huiusmodi altare tale

habetur, & tale censetur, ac si consecratum non esset, quia illud, vt profanum altare habet Ecclesia; ac proinde, qui in eo sacrificiũ faceret, in pœnas iuris incurreret cõstitutas in eos, qui Missam celebrant in altari, quod consecratum non est. Idem iuris est de consecratione templi, calicis, & vestium, quod est de Altaris consecratione: Et enim Episcopi auctoritate consecrari debent, nec potest ea Presbyter cõsecrare Episcopi mandato.

Sextò queritur, Quisnam possit altare cõstruere, destruere item, ac demoliri? Respondeo, in Ecclesijs, quæ consecratæ non sunt, quilibet Presbyter potest erigere, & destruere altare stabile, quod consecratum non est: in Ecclesijs verò consecratis nullum altare potest erigere, & cõstruere sine Episcopi consensu. *In cap. Nullus Presbyter, de consecr. dist. 1.* ita statuitur: *Nullus Presbyter in Ecclesia consecrata aliud altare erigat, nisi quod ab Episcopo loci fuerit sanctificatum, vel permissum; vt sit discretio inter sacrum, & non sacrum, & in cap. Quamuis, dist. 68.* habetur: *Presbyteris nec erigere altare, nec Ecclesias consecrare licitum est. Vbi Glossa communi consensu approbata sic annotat: In Ecclesia consecrata non est licitum Presbyteris erigere altaria: nam ante consecrationem licebat. Eodem modo absque consensu Episcopi in Ecclesia consecrata nullus potest altaria destruere, cap. Ecclesie, & cap. Placuit, de consecr. d. 1.* In Ecclesia, quæ consecrata non est, quilibet suo iure potest altaria, quæ sacra non sunt, demoliri. Glossa *In cap. Quamuis, dist. 68.*

Septimò queritur, Quantæ magnitudinis debeat esse altare portatile? Respondeo, tantæ, vt possit capere pedem calicis, & hostiam consecratam. Ita communis opinio. Quod sic debet intelligi, vt ista commodè capiat maiori ex parte; nimirum, vt hostia, & calix maiori ex parte sint in altari; deinde, vt ista duo secundum maiore partem in altari sint tempore, quo fit eorum consecratio; ita vt Sacerdos verè dicatur conficere in altari consecrationem hostiæ. Hæc Syluester *in verbo, Altare, nu. 1. ex Paludano.* Hinc est, vt altare portatile, quamuis paruum sit, capax esse possit consecrationis vtriusque, cum sit: quia si modicus sit pes calicis, & hostia quoque modica, commodè vtrunque capiet altare alioqui paruum. Vt enim quidam alij meritiò annotarunt, ad consecrationem corporis, & sanguinis Domini, dum fit; requiritur altare consecratum, & corporale iridem consecratum: sed ad Eucharistiã iam consecratam excipiendam, retinendam, & asseruandam, non requiritur, vt cõsecratum sit vasculum, quod excipit ipsam, ac retinet: in pixide enim; quæ non est consecrata Eucharistia reponi, & asseruari potest, ac solet.

Octauò queritur, An ad substantiam consecrationis altaris pertineat, ne ea fiat sine reliquijs Sanctorum? Duplex est opinio, Vna dicentium præcipere quidem Ecclesiam ne fiat altaris consecratio sine reliquijs Sanctorum; attamen si fieret consecratio, valeret. Sic Hugo, Altensis, & Angelus. Id probant ex *cap. Concedimus, de consecr. dist. 1. c. ex eo*, quod in Codicibus Ecclesiasticis antiquis Missarum ordinem, & formulam continentibus annotatur in hæc verba: *Si Reliquia non fuerint in altari, omittatur illa particula Orationis, quæ dicitur post cõfessionem, scilicet: Oramus te Domine per merita San-*

Teste Sylu. Altare q. 1

forum tuorum, quorum reliquie hic sunt, &c. Idem videtur sentire Sor. in 4. dist. 13. qu. 2. art. 3. ubi ait, *Canones Ecclesie, quibus precipitur ne altaria sine sacris reliquijs consecrentur nunc non esse seruandos, nisi ubi sacre reliquie haberi possunt.* Altera est opinio, non solum Ecclesie precepto oportere in consecratione altaris reliquias poni, sed etiam ad substantiam eiusdem consecrationis pertinere: ita ut altare sine reliquijs consecratum, pro altari profano, quod consecratum non fit, haberi debeat. Huius fuere sententia, Syluester, Tabienfis, & alij plerique, qui aiunt, hanc communem esse sententiam: quae sane est probabilior, magisque cum ipso iure conueniens. Etenim in cap. *Placuit, de consecrat. dist. 1. ex Concilio Africano habetur: Placuit ut altaria, quae passim per agros, & per villas tanquam memoria Martyrum constituuntur, in quibus nullum corpus, & reliquie Martyris condite probantur, ab Episcopis, qui eisdem locis praesunt, si fieri potest, euertantur, & in cap. de Fabrica, de consecrat. dist. 1. decernitur, Ecclesiam, si diruta fuerit, instaurandam: & si in eo loco consecrationis solennitas debet iterari, in quo sanctuarium non fuerit; nihil iudicamus officere, cum in ea fuerit Missarum solennitas celebrata. Quod perinde est, ac si diceretur, consecrationem Ecclesie sine reliquijs Sanctorum non fieri; quamuis Ecclesia diruta instaurari sine ipsis queat, eo quod ipsarum loco, sint Missae ante ibidem celebratae. Porro ubi sacre reliquie haberi non possent, altaria consecranda non essent, nisi Romani Pontificis consensu.*

QVAERES, an si in certo aliquo loco Reliquiae Martyris collocatae sint iure sine alijs Reliquijs, possit altare multo altius superpositum constructum? Respondeo, esse distinguendum: aut altare superponitur, ita ut aliqua ex parte coniungatur loco, in quo sunt Reliquiae repositae, & tunc non est necesse alias Reliquias in altaris consecratione reponere: quia eo ipso, quod superpositum altare cum loco Reliquiarum aliqua ex parte cohaeret, vnum cum eo iure censetur: ut si ex loco Reliquiarum columna erigatur, quibus altare superponitur: aut altare nulla ex parte cum loco Reliquiarum coniungitur; & tunc sine alijs Reliquijs consecrari iure non potest, quia est omnino a loco Reliquiarum seiunctum.

Nono quaeritur, An loco Reliquiarum in altari, quod consecratur, licitum sit corpus Dominicum collocare, quando nihil est omnino Reliquiarum? Glossa cum Ioanne in cap. *Placuit, de consecrat. dist. 1. id iure fieri affirmat, quod ipsum etiam Abbas, & ante eum docuerat Ioannes Andreas in cap. 1. de consecratio. Eccles. Hostiensis autem in sum. iii. de consecrat. Eccles. testatur se de hac re Innocentium consuluisse, & responsum accepisse, id nequam esse faciendum. Cuius rei Ioannes Andreas hanc reddit rationem: quia corpus, inquit, Christi vnitur tanquam cibus animae, & conseruatur, ut egrotantibus tanquam viaticum detur; ac proinde ad alios vltus adhiberi non debet. Sic etiam Abbas, & post eos Angelus, Syluester, Tabienfis, & ceteri in verbo, *Altare, tradidere.* Incertum est autem, quod de Leone proditum memoriae est, dedisse eum scilicet partem Eucharistiae ad consecrationem altaris: & quamuis id verum esse fateamur, nunc faciendum non est.*

Decimo quaeritur, An liceat Presbytero in al-

tari sacrificare, in quo Episcopus eodem die rem diuinam fecerit. Ratio dubitandi est, quia in cap. *In altari, de consecrat. dist. 2. habetur: In altari, in quo Episcopus Missas cantauit, Presbyter eodem die aliam celebrare non praesumat.* Vbi Glossa testatur, hoc esse constitutum ob honorem, qui Episcopo debetur, & intelligi eodem die sacrificare non debere Presbyterum absque Episcopi consensu, vel absque graui necessitate, ut si Episcopus Missae sacrificium non perfecerit. Huius quoque sententiae fuere Angelus, Syluester, Tabienfis, & Armilla in verbo, *Altare.* Verum hic canon videtur desuetudine alicubi abrogatus, & forte olim locum habebat, quando Episcopus in proprijs Ecclesijs, & in sua Diocesi, & solenni caeremonia, & religione rem diuinam celebrabat.

Vndecimo quaeritur, An Sacerdos volens in alio loco certo altari sacrificium facere debeat prius inquirere sit ne altare consecratum, corporalia itidem, ac cetera lintreola, vestesque sacrae? Respondeo cum Sorot quod hae rei diuinae inferunt de more, nihil est inquirendum; quando item haec a proprio Parocho offeruntur.

Duodecimo quaeritur, Quot modis altare consecratum desinat esse sacrum? Respondeo, distinguendum esse: aut altare est stabile, aut portatile. Si stabile consecrationis formam amittit, si eius mensa, a stipite, vel columnis, quibus innititur, amoueatur, vel ita frangatur, ut ad vsus, ad quos est consecratum, redditum sit ineptum, vel inutile, aut nimium deforme: quod arbitrio Episcopi iudicari debet. Secus erit, si tantum modice frangatur, dummodo facta non sint duae partes, ubi facta est altaris consecratio. Deinde consecrationis forma priuatur, si sepulcri signum, & repositorium reliquiarum in quo reliquiae conduntur, remoueatur, frangatur, minuatur. Si vero portatile sit altare, consecratione spoliatur cum remouetur lapis a ligno, in quo est sepulcri signum, & ubi reliquiae reponuntur, aut cum est in ipso lapide signum, & auellitur ab eo: item si lapis ipse notabiliter frangatur. Non autem consecratione nudatur, quando lapis est in ligno, & sepulcrum in lapide, & amouetur lapis a ligno, ut recte tradidit Syluester in verbo, *Altare q. 9. contra Panormitanum, & Angelum.*

Decimotercio quaeritur, An eodem die plura altaria eiusdem Ecclesiae iure consecrentur? Respondeo, iure consecrari, quia eodem die fas est plures Episcopos consecrare. cap. *Cum sis, de consecrat. Ecclesiae.*

Decimoquarto quaeritur, An polluta, & violata Ecclesia, altare quoque pro polluto, violatoque haberi debeat? Respondeo, quando cunque violatur Ecclesia, altare videlicet stabile, non portatile, in ea contentum, aut certe positum in loco, qui cum Ecclesia coniungitur, pollui, & violari, & e contrario. Nam si polluitur Ecclesia, violatur ex toto, non ex parte. Item si polluitur altare, quod est in Ecclesia, necesse est, ut Ecclesia ex toto violatur. Syluester in verbo, *Altare, q. 11. ex Abbate in cap. Proposisti de consecrat. Ecclesiae.*

QVAERES, an idem iuris sit, quando Ecclesia amittit consecrationem? Respondeo, minime, quoniam Ecclesia amittit consecrationem eius parietibus dirutis, vel exustis, altari integro permanente: & e contrario, altare fractum, amplius consecra-

consecratum non est; nec tamen idcirco Ecclesia sua consecratione priuatur. Syluester, & Abbas loci citati.

Caput XXVIII.

De Calice, corporalibus, & ceteris vestibus sacris, quibus utitur Sacerdos, dum Missæ sacrificium facit, & offert.

Quæritur primò, An ad Missæ sacrificium calix consecratus, & patena similiter consecrata requirantur? Respondeo, requiri, & tum Calix, tum patena debent à proprio Episcopo consecrari, cap. V. a. de consecr. dist. 1. Patena dicitur Latine patina: patinæ verò erant vasa, in quibus daptes ad mensam afferebantur: vnde patinæ in Ecclesia, & altari sunt ad corpus Christi recipiendum, continendum, & ministrandum populo: sicut calices sunt vasa ad Christi sanguinem excipiendum. Patena, inquit Isidorus lib. 20. Etymolog. C. 4. vas genus à patendo dicitur, quod distans, patenibusque aris fit. Patenarum meminit Columella lib. 12. c. 43. inde patellæ, de quibus apud Varronem, Festum, & Isidorum. Patenæ faciæ olim in Ecclesia magnæ erant ex auro, & argenteo, ponderis quindecim, & triginta librariû, vt patet in Pontificali ex Damaso; nunc verò sunt parvæ.

Quæritur, An calix, Episcopi mādato, à simplici Presbytero consecrari queat? Respondeo, minimè: quia consecrare vasa, ad Ordinem spectat Episcopi, & proinde consuetudine, vel præscriptione id Presbyteris non potest conuenire. Romanus tamè Pōtifex potest Presbyteris cōmittere, vt vasa, nempe calices, & patenas cōsecrarent.

Secundò quæritur, An Abbates, qui Pontificijs insignibus vtuntur, iure, vel consuetudine calices consecrent? Respondeo cum Glossa in cap. Abbates, de priuileg. id potestatis non habere vlla iuris auctoritate, vel vi consuetudinis, sed flor priuilegio. Sic etiam ibi Francus, & Ancharanus, Geminianus. Syluester tamen, Tabienfis, & Armilla in verb. Calix, & in verbo, Benedictio, & in verbo, Abbas, videntur asserere, id eos habere ex iure, vel consuetudine. Sed hi auctores facillè conciliantur, si dicamus eam habere facultatē Abbates priuilegio canonico, hoc est, quod in ipso iure expressum cōtinetur, ita vt rectè iuris priuilegium dicatur. Si quæras, quomodo Calicis, & Patenæ consecratio fieri debeat? Respondeo, tum Calicem, tum Patenam sacrari manu Episcopi per chrismatis vnctionem.

Tertiò quæritur, Ex qua materia debeat Calix, & Patena constare? Respondeo, in cap. V. a. de consecr. dist. 1. scriptum esse: *Olim Sacerdotes non aureis, sed ligneis vasculis, & calicibus, & patenis vitreis vsos fuisse; nunc verò non nisi aureis, vel argenteis, & in cap. V. i. calix, de consecr. dist. 1. statuitur: Vt calix Domini cum patena, si non ex auro, omnino iansen ex argento fiat. Si autem tam pauper est (Sacerdos) saltem staneum calicē habeat. De are autē, vel auricalcho calix non fiat, ne ob vini virtutem æruginem faciat, & vomitum pronocet. Nullus autem in ligneo, aut vitreo calice præsumat Missam canere. Hæc ibi Tertullianus lib. de pudicitia. Calices vitreos fuisse, & frangi faciles indicat. Hieronym. verò loquens*

de Exuperio in epistol. 4. ad Rusticum. Nihil, inquit, illi diuini, qui corpus Domini vitineo castro, & sanguine portabat in vitro. Zepherinus instituit, vt calices id ex ligno, vt antea, sed ex vitro, vel ex auro, vel argento, vel stanno fierent, vt testatur Damasus in Pontificali. Walfrid. de reb. Eccles. c. 24. Radulphus, de canon. obseruan. propos. vii. Platina in vita eius. Tandem Zepherini cōstitutio antiquata est, & sancitum, vt nec ex vitro fierent propter fragilitatem; nec ex ligno ob raritatem, qua Sacramentum imbibitur; nec ex ære, ob tætrum saporem; nec ex auricalcho, quia æruginem facit, & vomitum excitat. Sic ex Concilio Remensi, & Triburien. vt habetur in c. V. a. & cap. V. i. calix, supra citatis. Walfrid. testatur in lib. de reb. Eccles. c. 24. Bonifacium martyrem dicere solitum: *Olim aurei Sacerdotes ligneis calicibus utebantur; nunc lignei Sacerdotes aureis calicibus.* In vitis Pontificum Syluestri, Damasi, & Anastasij Bibliothecarij frequens mētio est calicū maiorū, minorū, & ministerialium, quos Pontifices, & Imperatores Ecclesie donabant. Ministeriales dicti sunt, quia in his sanguis Domini populo ministrabatur.

Quartò quæritur, Quandonam calix, cōsecrationis formam amittat? Respondeo: Si argenteus calix sit, & post consecrationem in auro, formam consecrationis amittit: quia in superficiem calicis forma consecrationis inducitur. Ita Syluester, Tabienfis, Armilla in verb. Calix, ex Paludano.

Quintò quæritur, An calix ex certis quibusdam ictibus qui solent ab aurifice infigi, vt de integro iure inaurari queat, amittat consecrationis formam? Respondeo, minimè: nam est consuetudine receptum, vt huiusmodi ictibus calix afficiatur, cum de nouo auro tegitur aurificis operibus; & tamen iterum consecrari non solet. Sic auctores supra citati.

Sextò quæritur, An calix formam consecrationis retineat, cum aurum, quo est inauratus, amittit? Exemplum appono; sic calix argenteus, & inauratus, & aurum decidat, an eo ipso consecratione spoliatur? Angelus, Syluester, Tabienfis, & Armilla in verbo, Calix, respondent: *Vel calix aurum paulatim amittit ob vsum quotidianum, quo atteritur, & tunc consecratione non denudatur, quia antequam ex toto aurum decidat, reficitur, & instauratur; nam pars consecrata tanquam dignior trahit ad se partem auri non consecratam de nouo adiectam: Vel aurum ex toto simul decidit, & tunc calix sua cōsecratione priuatur: eo quod antequam pars auri accederet, totum aurum euanuit.*

Septimò quæritur, An calix amittat consecrationem, cum eius scyphus in totum à pede separatur, iterumque coniungitur? Respondeo, ex vnanimi omnium consensu, tunc amittere: quia nimium scyphus sine pede inferuire amplius non potest, in diuino vsu, ob quem est consecratus.

Sed dubie quæstionis est, An amittat consecrationem calix, quando ita est à principio arte elaboratus, vt scyphus à pede amoueri, & adaptari iterum, & coniungi pro arbitrio nostro facile queat? Respondeo cum Armilla, in verbo, Calix, nu. 2. huiusmodi calicem adhuc consecrationem retinere, quia est calix à principio ita factus, vt facilius, & cōmodius separatim ex loco in locū trahi ferri queat. Sic enim plerunq; sūt vestes, aut men-